

บทที่ 3

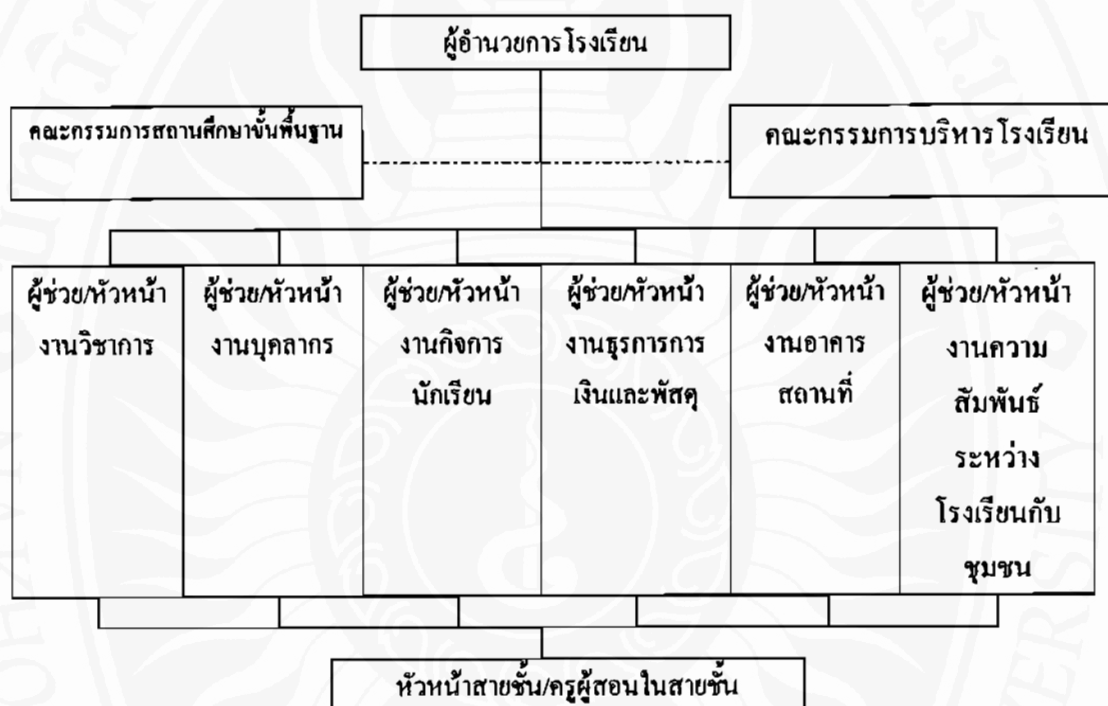
บริบทและปัจจัยในการปฏิบัติงานระบบข้อมูลและสารสนเทศ

บริบทของโรงเรียน

โรงเรียนวัดพระมหาธาตุเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ถนนราชดำเนิน ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เริ่มก่อตั้งเมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2464 มีฐานะเป็นโรงเรียนประจำอำเภอ วันที่ 1 มกราคม 2485 โอนโรงเรียนไปให้เทศบาลดำเนินการ วันที่ 1 มกราคม 2487 คณะรัฐมนตรีมีมติให้โอนการศึกษาประชาบาลไปให้กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการ วันที่ 1 สิงหาคม 2510 กรมสามัญศึกษาได้มีคำสั่งให้โอนโรงเรียนจากอำเภอเมืองไปสังกัดจังหวัดเพื่อปรับปรุงงานวิชาการและเป็นโรงเรียนทดลองทางวิชาการ ปีการศึกษา 2521 กรมสามัญได้สั่งให้รับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และให้รับนักเรียนชั้นประถมศึกษามากขึ้นและให้โอนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ไปสังกัดโรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช วันที่ 1 ตุลาคม 2523 โอนไปสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ (ตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา 2523) จนถึงปัจจุบัน ซึ่งมีการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 รวม 54 ห้องเรียน จำแนกเป็นชั้นอนุบาล 6 ห้องเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 48 ห้องเรียน ครู-อาจารย์ 106 คน ลูกจ้างประจำ 8 คน มีนักเรียนทั้งสิ้นรวม 2518 คน โรงเรียนมีการจัดแบ่งงานบริหารโรงเรียนออกเป็น 6 งาน เหมือนโรงเรียนประถมศึกษาทั่วไปคือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการการเงินและพัสดุ งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อให้การดำเนินงานด้านต่าง ๆ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ โรงเรียนจึงได้กำหนดโครงสร้างในการบริหารเป็น 2 ระบบคือ

ระบบโครงสร้างหลัก

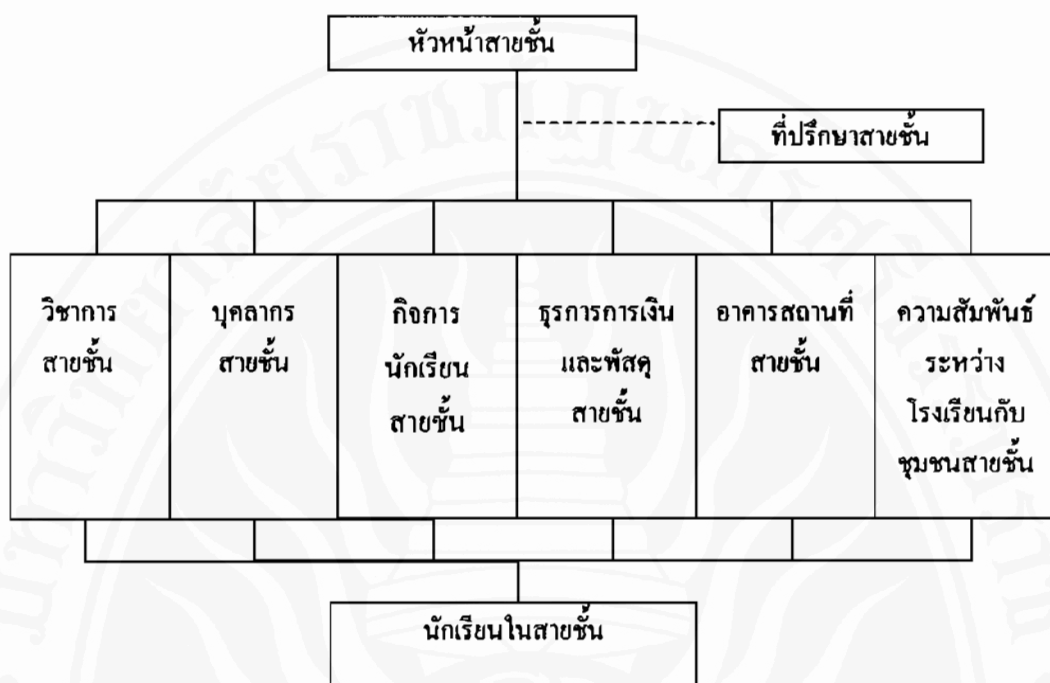
ระบบโครงสร้างหลัก เป็นการจัดสายบังคับบัญชาจากผู้อำนวยการโรงเรียนซึ่งทำหน้าที่บริหารงานทั่วไปทั้ง 6 งาน โดยกระจายงานให้ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน และหัวหน้างานต่างๆ รับผิดชอบ จากหัวหน้างานแต่ละงานจะกระจายภาระงานไปยังสายชั้น และครูผู้สอนในสายชั้นในลักษณะโรงเรียนเล็กในโรงเรียนใหญ่ ดังภาพที่ 8

ภาพที่ 8 โครงสร้างการบริหารตามโครงสร้างหลักของโรงเรียนวัดพระมหาธาตุ

ระบบโครงสร้างย่อย

โรงเรียนวัดพระมหาธาตุกำหนดให้มีสายชั้นเรียนแต่ละสายชั้นเริ่มตั้งแต่สายชั้นอนุบาลจนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีสภาพเหมือนโรงเรียนโรงเรียนหนึ่งเรียกว่า ระบบโครงสร้างย่อยหรือโรงเรียนเล็กในโรงเรียนใหญ่มีหัวหน้าสายชั้นทำหน้าที่ควบคุมดูแลและประสานการดำเนินงานภายในสายชั้นคล้ายผู้บริหารโรงเรียน แบ่งงานออกเป็น 6 งาน เรียกตำแหน่งที่ดูแลงานดังกล่าวว่า วิชาการสายชั้น บุคลากรสายชั้น กิจการนักเรียนสายชั้น ธุรการการเงินและพัสดุสายชั้นอาคารสถานที่สายชั้น และความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนสายชั้นคล้ายกับระบบโครงสร้างหลักของโรงเรียน โดยมีผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาสายชั้น ดังภาพที่ 9

ภาพที่ 9 โครงสร้างการบริหารตามโครงสร้างย่อยของโรงเรียนวัดพระมหาธาตุ

นอกจากนั้นโรงเรียนยังกำหนดให้มีผู้ช่วยหัวหน้าสายชั้นทำหน้าที่ช่วยบริหารงานในสายชั้นและทำหน้าที่บริหารงานสายชั้นในกรณีที่หัวหน้าสายชั้นไม่สามารถปฏิบัติราชการได้โดยผู้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งหัวหน้าสายชั้นและผู้ช่วยหัวหน้าสายชั้นได้มาจากการเลือกตั้งตามระเบียบว่าด้วยการเลือกตั้งที่คณะกรรมการบริหารโรงเรียนกำหนด จากการจัดการบริหารงานดังกล่าวทำให้โรงเรียนประสบความสำเร็จและมีผลงานดีเด่นจนถึงระดับประเทศหลายรางวัล เช่น โรงเรียนได้ระดับ 3 ทุกมาตรฐานจากการประเมินมาตรฐานโรงเรียนของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองนครศรีธรรมราช (สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองนครศรีธรรมราช : 2544) นอกจากนี้นักเรียนยังได้รับรางวัลดีเด่นมากมาย เช่น เด็กชายอิฐยุทธ รุ่งเรือง เด็กชายเอกพล ปรีชา และเด็กชายโมห์ สารมาศ ได้รับรางวัลชนะเลิศประจำภาคได้ในการสอบแข่งขันคณิตศาสตร์จากสมาคมคณิตศาสตร์แห่งประเทศไทย เด็กหญิงธมลวัลย์ ทองศรีเกตุ ได้รับรางวัลชนะเลิศรางวัลที่ 1 ในการประกวดการอ่านร้อยแก้วระดับชาติครั้งที่ 6 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 จากกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ เป็นต้น

ปัจจัยในการปฏิบัติงานระบบข้อมูลและสารสนเทศ

การปฏิบัติงานระบบข้อมูลและสารสนเทศของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยต่าง ๆ ที่เกื้อกูลต่อการปฏิบัติงานอันได้แก่ นโยบาย ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติ และผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยได้ศึกษาการปฏิบัติงานระบบข้อมูลและสารสนเทศของโรงเรียน วัดพระมหาธาตุ โดยศึกษาจากเอกสาร สัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง และสังเกตแบบมีส่วนร่วม ผลปรากฏดังรายละเอียดต่อไปนี้

นโยบาย

นโยบายถือว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการปฏิบัติงานระบบข้อมูลและสารสนเทศของโรงเรียน เพราะนโยบายเป็นแนวทางหลักในการบริหารงาน ทำให้การดำเนินงานของผู้ปฏิบัติเป็นไปอย่างถูกต้องและบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ นโยบายที่จะส่งผลให้การปฏิบัติงานระบบข้อมูลและสารสนเทศของโรงเรียนมีประสิทธิภาพนั้นมีหลายระดับเช่น ระดับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ตลอดจนถึงระดับโรงเรียน

จากการศึกษาพบว่าสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติมีนโยบายสนับสนุนการปฏิบัติงานระบบข้อมูลและสารสนเทศอย่างจริงจังซึ่งเห็นได้จากนโยบายและแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการใช้ข้อมูลและสารสนเทศที่ชัดเจนดังต่อไปนี้

1. กำหนดเป็นนโยบายและมาตรการให้หน่วยงานทุกระดับจัดข้อมูลและสารสนเทศอย่างเป็นระบบตามหลักวิชาการ โดยสนับสนุนอย่างจริงจัง
2. พัฒนาบุคลากรทุกระดับให้มีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญของข้อมูลและการใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารและปฏิบัติงานทุกระดับ
3. เร่งนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการใช้ข้อมูล
4. กำหนดวันข้อมูลสารสนเทศและใช้ตรงกันทุกระดับ
5. หน่วยงานทุกระดับวิเคราะห์ภารกิจและกำหนดรายการข้อมูลและ

สารสนเทศที่หน่วยงานแต่ละระดับต้องมีและต้องใช้ในหนึ่งปี เช่น ในหนึ่งปีการศึกษา โรงเรียนต้องใช้ข้อมูลอะไรบ้างให้ชัดเจนนำมาจัดเก็บไว้เป็นคลังหรือศูนย์ข้อมูลและบริหาร การใช้อย่างเป็นระบบ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2536 : 14)

นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536 : คำนำ) ยังได้จัดทำเอกสารเพื่อให้ผู้บริหารและครูใช้เป็นคู่มือในการศึกษาหาความรู้และเป็นแนวปฏิบัติสำหรับจัดให้มีแหล่งข้อมูลและสารสนเทศขึ้นในโรงเรียนเพื่อจะได้มีข้อมูลและสารสนเทศที่มีคุณภาพและเพียงพอต่อการใช้ โดยการจัดและบริหารการใช้ข้อมูลและสารสนเทศ อย่างเป็นระบบตามหลักวิชาการ (management information system - MIS) นอกจากนี้ จะกำหนดนโยบายที่ชัดเจนและได้จัดทำคู่มือปฏิบัติให้โรงเรียนบริหารแล้ว สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติยังระบุไว้อย่างชัดเจนตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนที่ 1 ตัวบ่งชี้ที่ 1 ซึ่งกำหนดไว้ว่า “ โรงเรียนต้องจัดระบบข้อมูลได้ครบถ้วน ถูกต้อง ตรงกับความ ต้องการและทันต่อการใช้งาน ” (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2542 : 12)

ในระดับจังหวัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ในฐานะ ผู้ชำนาญก็ได้นำนโยบายมาปฏิบัติในระดับพื้นที่ให้สนองตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติโดยกำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีให้มีการ ปฏิบัติงานระบบข้อมูลและสารสนเทศโดยสนับสนุนอย่างจริงจัง (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช 2543 : 78) และจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญผู้ช่วยผู้อำนวยการการ ประถมศึกษาจังหวัดพบว่าได้จัดสรรงบประมาณให้กับสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเพื่อ ดำเนินการในโครงการต่าง ๆ ตามความเหมาะสม แต่จากการสัมภาษณ์หัวหน้าการประถมศึกษา อำเภอเมืองนครศรีธรรมราชกลับไม่พบว่า มีนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ระบบข้อมูลและสารสนเทศของโรงเรียน เนื่องจากการขาดงบประมาณสนับสนุนที่เพียงพอ งบประมาณที่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอได้รับจะนำไปใช้ในการซ่อมแซมครุภัณฑ์ และงานจัดซื้ออุปกรณ์คอมพิวเตอร์ งานเกี่ยวกับระบบข้อมูลและสารสนเทศจึงไม่ได้รับ การจัดสรรงบประมาณสนับสนุนโดยตรง การดำเนินงานส่วนใหญ่จะเป็นไปในลักษณะที่ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติสั่งการให้โรงเรียนรายงานข้อมูลของ โรงเรียนให้ทราบ เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาจัดสรรงบประมาณให้แก่โรงเรียนโดย โรงเรียนจะต้องรายงานข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน ของทุกปี แสดงให้เห็นว่าระบบข้อมูล และสารสนเทศของโรงเรียนเป็นสิ่งจำเป็นยิ่งต่อการได้รับการจัดสรรงบประมาณในแต่ละปี

ในส่วนของการศึกษาเอกสารของโรงเรียนวัดพระมหาธาตุ (โรงเรียนวัดพระมหาธาตุ 2542 : 21) พบว่าโรงเรียนมีนโยบายในการพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศอย่างจริงจังโดยกำหนดไว้ในธรรมนูญโรงเรียนและแผนปฏิบัติการของโรงเรียนปีการศึกษา 2542 และปีการศึกษา 2543 ว่า “ปรับปรุงระบบข้อมูลและสารสนเทศอย่างเป็นระบบและสะดวกในการค้นหา” และมีเป้าหมายในการพัฒนาครูและนักเรียนให้รู้จักใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ และสามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน โดยมีแผนปฏิบัติการที่ชัดเจนและจากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องพบว่าผู้บริหารได้ให้ความสำคัญกับนโยบายดังกล่าวและให้การสนับสนุนอย่างจริงจังและต่อเนื่องตลอดมา

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่าหน่วยงานทุกระดับไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานระดับชาติจนถึงระดับโรงเรียนต่างก็ให้ความสำคัญกับนโยบายอันเกี่ยวกับการปฏิบัติงานระบบข้อมูลและสารสนเทศของโรงเรียน เพราะถือว่าโรงเรียนเป็นแหล่งปฐมนิเทศในการจัดเก็บข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในการพิจารณาตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารจึงได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนในเกณฑ์มาตรฐานระดับชาติตลอดจนถึงระดับโรงเรียนก็ได้กำหนดไว้ในธรรมนูญโรงเรียนและแผนปฏิบัติการประจำปีอย่างชัดเจน

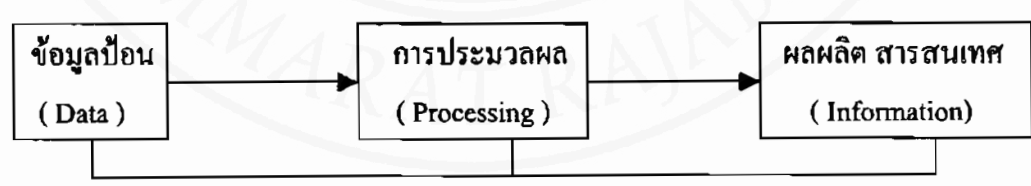
ผู้บริหาร

ผู้บริหารถือว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งอีกประการหนึ่งในการปฏิบัติงานระบบข้อมูลและสารสนเทศของโรงเรียน เพราะผู้บริหารเป็นตัวจักรที่สำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานของโรงเรียนเป็นไปอย่างถูกต้องและบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดและส่งผลให้การปฏิบัติงานระบบข้อมูลและสารสนเทศของโรงเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

จากการศึกษาธรรมนูญของโรงเรียนและโดยเฉพาะอย่างยิ่งแผนปฏิบัติการในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานระบบข้อมูลและสารสนเทศรวมทั้งสัมภาษณ์และสังเกตแบบมีส่วนร่วม เกี่ยวกับการปฏิบัติงานระบบข้อมูลและสารสนเทศของโรงเรียนวัดพระมหาธาตุพบว่าผู้บริหารให้ความสนใจและให้ความสำคัญในการปฏิบัติงานระบบข้อมูลและสารสนเทศเป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากการที่ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนในธรรมนูญของโรงเรียนและแผนปฏิบัติการประจำปี โดยถือว่าการวางแผนการปฏิบัติงานของโรงเรียนจำเป็นต้องมีข้อมูลและสารสนเทศอย่างถูกต้องและเพียงพอ การตัดสินใจทุกครั้งทุกกรณี

จะต้องได้รับข้อมูลผ่านการวิเคราะห์อย่างถูกต้อง เชื่อถือได้และทันเวลาที่ต้องการ โดยเฉพาะการพิจารณาตัดสินใจวางแผนในการพัฒนาโรงเรียน เนื่องจากการจัดการศึกษาเป็น กระบวนการที่มีการลงทุนสูงแต่กว่าจะได้ผลต้องใช้เวลาานทำให้การบริหารและการตัดสินใจของผู้บริหารประสบกับปัญหาและเกิดความยุ่งยากบ่อยครั้งเนื่องจากเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ อีกสาเหตุหนึ่งคือเมื่อโรงเรียนขยายตัวมากขึ้นมีนักเรียนและครูเพิ่มขึ้น การดำเนินการต่างๆมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น ความต้องการข้อมูลและสารสนเทศในการตัดสินใจจึงมีมากขึ้น โรงเรียนจึงมีความจำเป็นในการสร้างข้อมูลและสารสนเทศเพื่อใช้ในการบริหารงานเพิ่มขึ้น ทำให้ประสบปัญหาในด้านการรวบรวมข้อมูลและการประมวลผล (data collection and process) การดำเนินการด้วยมือไม่สามารถสนองความต้องการของผู้ใช้ได้ทันการผู้บริหารจึงได้นำระบบการเก็บรวบรวมและประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์มาใช้ ตลอดจนการปรับปรุงแก้ไขข้อมูลให้ทันสมัย (update) ได้ง่าย ช่วยให้ การวางรูปแบบในการจัดเก็บข้อมูลเป็นหมวดหมู่ ลดการซ้ำซ้อน ประหยัดและทันเวลา และมีความหมายในการนำไปใช้ การจัดเก็บข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์จึงเป็นเทคโนโลยีที่เหมาะสมสำหรับใช้กับระบบสารสนเทศที่ต้องเก็บข้อมูลเป็นจำนวนมาก ผู้บริหารจึงเป็น บุคคลที่มีความสำคัญสูงสุดในการปฏิบัติงานระบบข้อมูลและสารสนเทศของโรงเรียน วัดพระมหาธาตุ นอกจากนั้นผู้บริหารยังได้ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรผู้ปฏิบัติงาน เข้ารับการศึกษอบรมเพิ่มเติมจากหน่วยงานต่างๆทั้งของทาง ราชการและเอกชนซึ่งแสดงให้เห็นถึงความตระหนัก ความมุ่งมั่น และทุ่มเทให้กับเรื่องนี้อย่างแท้จริงแม้จะมีข้อจำกัดมากมาย

ในการจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศ ผู้บริหาร โรงเรียนวัดพระมหาธาตุยังได้ ชี้องค์ประกอบของระบบสารสนเทศ จากความเกี่ยวข้องของข้อมูลและสารสนเทศจึงได้ จัดทำระบบสารสนเทศโดยมีองค์ประกอบ 3 ส่วน คือส่วนของข้อมูลซึ่งเป็นตัวป้อน ส่วน ของการประมวลผลและส่วนของสารสนเทศซึ่งเปรียบเสมือนผลผลิตที่จะนำไปใช้ในการ บริหารต่อไป ดังภาพที่ 10

ภาพที่ 10 แสดงระบบสารสนเทศ

จากการศึกษาข้างพบอีกว่าผู้บริหารได้จัดระบบการปฏิบัติการกิจเกี่ยวกับข้อมูลดังต่อไปนี้

1. รวบรวมข้อมูลทั้งภายในและภายนอกซึ่งจำเป็นต่อการพัฒนาหน่วยงาน
2. จัดกระทำเกี่ยวกับข้อมูลเพื่อให้เป็นสารสนเทศที่พร้อมจะใช้ประโยชน์ได้
3. จัดให้มีระบบเก็บเป็นหมวดหมู่เพื่อสะดวกต่อการค้นหาและนำไปใช้
4. มีการปรับปรุงข้อมูลอยู่เสมอเพื่อให้อยู่ในสภาพที่ถูกต้อง ทันสมัย

ตลอดเวลา

นอกจากนี้ผู้บริหารยังได้สนับสนุนให้มีการจัดระบบที่ดีได้ค่อนข้างสมบูรณ์ครบทั้ง 3 ประการ คือ

1. จัดเก็บและบันทึกข้อมูลและสารสนเทศที่เป็นตัวแทนได้ครอบคลุมเหตุการณ์ หลักฐานและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งของโรงเรียน
2. แสดงภาพเหตุการณ์ หลักฐาน และกิจกรรมของโรงเรียนโดยสรุปรวมตามระยะเวลาที่โรงเรียนต้องการใช้
3. วิเคราะห์และประเมินผลข้อมูล โดยการเชื่อมโยงความสัมพันธ์เพื่อวิเคราะห์ และแปลความหมายข้อมูลและสารสนเทศและการประเมินค่าเพื่อประกอบการตัดสินใจ

จากการสัมภาษณ์ครูอาจารย์ใน โรงเรียนพบว่าผู้บริหาร ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการปฏิบัติงานระบบข้อมูลและสารสนเทศอย่างจริงจังและต่อเนื่องดังจะเห็นได้จาก

1. การสนับสนุนด้านงบประมาณเกี่ยวกับการจัดซื้อวัสดุครุภัณฑ์อันเป็นการอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน
2. การสนับสนุนให้บุคลากรได้พัฒนาตนเองโดยการส่งบุคลากรเข้ารับการอบรมจากหน่วยงานต่าง ๆ

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่าผู้บริหาร โรงเรียนมีนโยบายและแนวทางในการปฏิบัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับการปฏิบัติงานระบบข้อมูลและสารสนเทศของโรงเรียนอีกทั้งสนับสนุนด้านงบประมาณในการจัดซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ในการพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศ การพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านนี้ให้มีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้นรวมทั้งการกำหนดขอบเขตข้อมูลที่จำเป็นและรูปแบบในการจัดเก็บที่เหมาะสมกับการนำไปใช้

ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับระบบข้อมูลและสารสนเทศ

ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับระบบข้อมูลและสารสนเทศ ถือว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญยิ่งในการปฏิบัติงานระบบข้อมูลและสารสนเทศของโรงเรียน เพราะเป็นผู้ปฏิบัติโดยตรงที่จะทำให้การปฏิบัติงานระบบข้อมูลและสารสนเทศของโรงเรียนเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ และทำให้การปฏิบัติงานระบบข้อมูลและสารสนเทศของโรงเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้นเพียงใดซึ่งมีผลโดยตรงต่อการตัดสินใจของผู้บริหารโรงเรียน

ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับระบบข้อมูลและสารสนเทศของโรงเรียนสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับงานระบบข้อมูลและสารสนเทศโดยตรงเช่น ครูที่ทำหน้าที่ธุรการ และผู้ให้ข้อมูลซึ่งมีทั้งที่เป็นครูประจำชั้น และประจำวิชา ในส่วนของผู้รับผิดชอบโดยตรงนั้น จากการศึกษาพบว่ายังขาดความรู้ในการดำเนินงานระบบข้อมูลและสารสนเทศ ส่วนใหญ่จะใช้วิธีการศึกษาด้วยตนเองซึ่งแสดงว่าผู้ปฏิบัติส่วนใหญ่ที่มีความกระตือรือร้นเพื่อพัฒนาตนเองให้มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงานระบบข้อมูลและสารสนเทศ ซึ่งจำเป็นต้องมีการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องนี้อย่างจริงจัง ในการกำหนดความต้องการใช้ข้อมูล ประเภทของข้อมูลหรือวิธีการเก็บข้อมูล ผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่จะทำตามนโยบายของหน่วยงาน โดยฝ่ายปฏิบัติเพียงแต่วางแผนในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสร้างเครื่องมือที่จะอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลและชี้แจงเครื่องมือให้ผู้ให้ข้อมูลได้เข้าใจและกรอกข้อมูลได้ถูกต้อง โดยการแจ้งวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างชัดเจนแก่ผู้ให้ข้อมูล และมีการกำหนดระยะเวลาที่จะเก็บข้อมูล เมื่อได้ข้อมูลครบตามที่ต้องการก็ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลว่ามีความสมบูรณ์และครบถ้วนตามที่ต้องการหรือไม่และพยายามปรับปรุงแก้ไขข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลมีการใช้ทั้งวิธีวิเคราะห์ด้วยมือและใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ หลังจากนั้นก็ดำเนินการเก็บรักษาข้อมูล

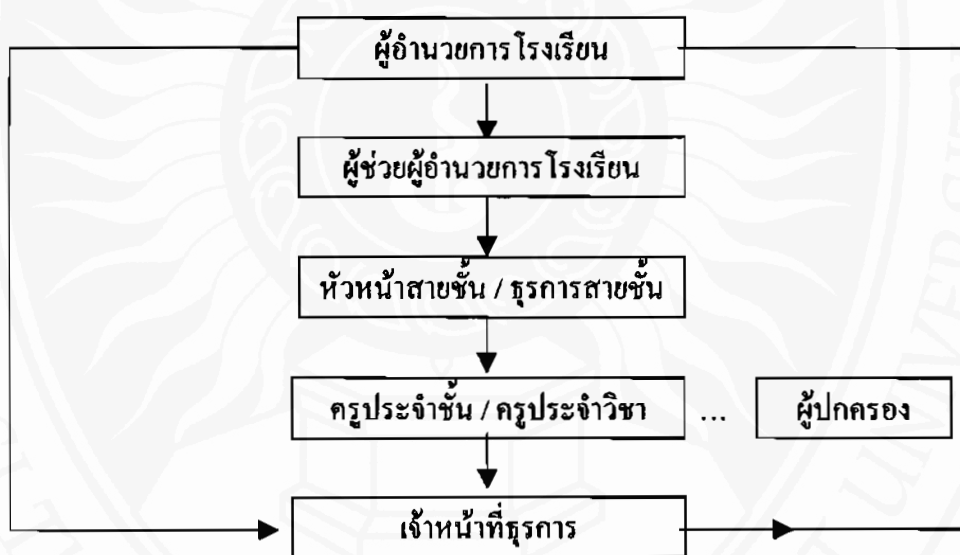
นอกจากนี้ผู้ปฏิบัติงานระบบข้อมูลและสารสนเทศพยายามที่จะจัดระบบสารสนเทศที่มีคุณภาพเพื่อจะช่วยให้ผู้บริหารนำไปใช้ในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพช่วยให้ผู้บริหารมีความรู้ที่ถูกต้องทันสมัย ตรงกับวัตถุประสงค์และเรียกใช้ได้สะดวก โดยคำนึงถึงประโยชน์ดังต่อไปนี้คือ

1. การบริหารงาน การตัดสินใจสั่งการ และการวางแผนปฏิบัติงานในหน่วยงาน

2. การประสานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งระดับที่สูงกว่าและต่ำกว่าเพื่อให้ระบบสารสนเทศเป็นมาตรฐานเดียวกัน มีรายการข้อมูล มีแบบเสนอรายงาน และวันสำรวจเป็นมาตรฐานเดียวกัน สามารถนำมาเปรียบเทียบกันได้ทุกระดับ ขจัดความซ้ำซ้อนในการเก็บรวบรวมข้อมูล และตรงกับความต้องการของผู้ผลิตและผู้ใช้

3. การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์หน่วยงาน เช่น การจัดทำเอกสาร แนะนำโรงเรียน รายงานผลงานในรอบปี ตลอดจนการบริการข้อมูลด้านต่างๆ

โรงเรียนวัดพระมหาธาตุมีการบริหารจัดการเกี่ยวกับระบบข้อมูลและสารสนเทศ โดยผู้บริหารได้มอบหมายให้ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายธุรการการเงินและพัสดุเป็นผู้รับผิดชอบและควบคุมดูแลและมอบหมายให้หัวหน้าสายชั้นและธุรการสายชั้นทำหน้าที่เก็บรวบรวมข้อมูลในสายชั้น ในบางครั้งอาจจะขอข้อมูลจากครูประจำชั้น / ประจำวิชา ผู้ปกครองหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง จากนั้นจึงมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ธุรการของโรงเรียนเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในการบริหารต่อไปดังภาพที่ 11

ภาพที่ 11 การปฏิบัติงานระบบข้อมูลและสารสนเทศของโรงเรียนวัดพระมหาธาตุ

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่าผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับระบบข้อมูลและสารสนเทศเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งอีกปัจจัยหนึ่งที่จะผลักดันให้การปฏิบัติงานระบบข้อมูลและสารสนเทศของโรงเรียนมีความถูกต้อง เพียงพอ ทันสมัย พร้อมทั้งใช้เมื่อต้องการเพื่อประกอบการตัดสินใจ

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลเป็นปัจจัยที่สำคัญอีกปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้การดำเนินการเกี่ยวกับการปฏิบัติงานระบบข้อมูลและสารสนเทศของโรงเรียนมีประสิทธิภาพสูงสุด เพราะถ้าหากได้ข้อมูลที่ไม่เที่ยงตรง และขาดความสมบูรณ์แล้วอาจจะเป็นปัญหาในการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ปฏิบัติงานระบบข้อมูลและสารสนเทศและการตัดสินใจของผู้บริหาร ซึ่งส่งผลให้การบริหารงานผิดพลาดได้

ผู้ให้ข้อมูลมีทั้งภายในและภายนอกของโรงเรียน ข้อมูลที่อยู่ภายในโรงเรียน ซึ่งสามารถถามได้จากครู นักเรียน และบุคลากรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับทางการศึกษา เป็นต้น ข้อมูลที่อยู่ภายนอกโรงเรียนซึ่งสามารถถามได้จากชุมชนซึ่งได้แก่สมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาล กำนัน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ปกครองนักเรียน เป็นต้น ข้อมูลส่วนใหญ่ผู้บริหารจะเป็นผู้กำหนดว่าต้องการข้อมูลอะไร มีวัตถุประสงค์จะใช้เพื่อการใดจึงขอข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูล การได้มาซึ่งข้อมูลในบางครั้งก็ล่าช้า เพราะผู้ให้ข้อมูลมีภารกิจประจำมาก ถ้าผู้บริหารขาดความอดทนและไม่มีความอดทนสัมพัทธ์ที่ดี อาจได้ข้อมูลที่ข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นข้อมูลที่ได้ผ่านการเลือกสรรแล้วจะอยู่ในรูปแบบของการจดบันทึกประวัติความเป็นมาโดยยังมีได้นำมาประมวลผลเพื่อใช้ในการตัดสินใจทันที ยังไม่ได้จัดทำเป็นสารสนเทศซึ่งในบางครั้งผู้ให้ข้อมูลอาจจะไม่เข้าใจว่าสารสนเทศเป็นทรัพยากรที่มีค่ามากต่อการวางแผน การควบคุมและการตัดสินใจสำหรับผู้บริหารและนักวางแผนในปัจจุบัน ซึ่งกำลังเผชิญกับความสลับซับซ้อนที่เพิ่มมากขึ้นตามความเจริญเติบโตขององค์การ อาจกล่าวได้ว่าสารสนเทศเป็นเครื่องมือที่จะช่วยชี้หรือแนะทิศทางสำหรับผู้บริหารจะเลือกดำเนินการในองค์การให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

จากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลพอสรุปได้ว่าผู้ให้ข้อมูลหลายท่านไม่ทราบถึงประโยชน์ของข้อมูลเท่าที่ควร เช่น ไม่ทราบว่าข้อมูลสามารถช่วยในการวางแผนหน่วยงานต่าง ๆ จำเป็นจะต้องมีการวางแผนไว้ล่วงหน้าจึงต้องอาศัยสารสนเทศด้านต่างๆ ประกอบเพื่อมิให้เกิดการผิดพลาดขึ้นได้ ช่วยในการตัดสินใจซึ่งเป็นงานที่ผู้บริหารจะต้องกระทำอยู่ตลอดเวลา สารสนเทศที่มีพร้อมเรียกหาได้ตลอดเวลาจะช่วยให้การตัดสินใจของผู้บริหารถูกต้อง และรวดเร็ว นอกจากนั้นการปรับปรุงหน่วยงานก็ต้องการสารสนเทศประกอบการพิจารณาเช่นกัน เป็นต้นว่าจะขยายห้องเรียนเพิ่มก็จำเป็นต้องใช้สารสนเทศเกี่ยวกับจำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้น ค่าใช้จ่ายในการก่อสร้าง ระยะเวลาที่จะต้อง

กำหนดเพื่อกำหนดเวลาเริ่มต้น ที่ดินที่จะปลูกสร้างและสภาวะแวดล้อมทั่วไป นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลคาดไม่ถึงว่าสารสนเทศมีประโยชน์ในการควบคุมให้หน่วยงานปฏิบัติเป็นไปตาม วัตถุประสงค์และมาตรฐานที่หน่วยเหนือกำหนดอย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยในการพิจารณา วิธีการสรรหาตัวบุคคลเข้าสู่ตำแหน่งว่าเหมาะสมกับงานหรือไม่ การพัฒนาบุคลากรควร ดำเนินการอย่างไร รวมทั้งการพิจารณาเพิ่มขึ้นเงินเดือน และการให้สวัสดิการในหน่วยงาน ล้วนจำเป็นต้องใช้สารสนเทศทั้งสิ้น

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่าผู้ให้ข้อมูลมีความสำคัญยิ่งต่อการปฏิบัติงานระบบ ข้อมูลและสารสนเทศ แต่ในบางครั้งก็ไม่ทราบถึงความสำคัญและความจำเป็นในการใช้ ข้อมูลของผู้บริหารทำให้การให้ข้อมูลล่าช้า ไม่เป็นปัจจุบันและไม่ทันต่อการใช้งานเนื่องจาก การจัดเก็บยังไม่เป็นระบบเท่าที่ควร